

Taxa för vatten och avlopp 2024

Framställan från Stockholm Vatten AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

    Taxa för vatten och avlopp 2024, enligt bilaga till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2024.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stockholm Vatten AB:s styrelse har lämnat förslag till en ny taxa för vatten och avlopp som föreslås gälla från och med den 1 januari 2024.

Styrelsen förutser stora kostnadsökningar som i huvudsak är relaterad till de investeringar som krävs för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet samt att kunna möta höjda miljö- och hanteringskrav. Höjd upplåningsränta bidrar till de ökade kapitalkostnaderna.

Styrelsen föreslår att bruksavgifterna höjs med 25 procent och anslutningsavgifterna med i genomsnitt 14 procent, dock med variation mellan de ingående delarna. Förslaget innebär ett beräknat överskott om 4 mnkr 2024. Bolagets ackumulerade underskott föreslås balanseras av större positiva resultat från 2025 och framåt.

Beredning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret understryker vikten av att taxan läggs på en nivå som säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering och konstaterar att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Stockholm Vatten AB har i uppdrag att trygga och säkra Stockholms och Huddinges dricksvatten- och avloppshantering med en minimerad påverkan på miljön. Givet att staden växer, ett förändrat klimat samt nya krav på reningen krävs fortsatta

investeringar inom ett antal områden. Givet ökade kostnader för vattenproduktion, avloppshantering och ledningsnät, främst rörande kapitalkostnader men även driftkostnader, behöver taxan för vatten och avlopp justeras.

Det är av yttersta vikt att bolaget arbetar i enlighet med sitt ägardirektiv för att ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet i syfte att motverka behov av taxeökningar.

Bilaga

Taxa för vatten och avlopp 2024, d.nr. KS 2023/991-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 8 november 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Annika Friberg och Jonas Nilsson (alla M) enligt följande.

Omfattande investeringar, ökade miljö- och hanteringskrav samt ökade kapitalkostnader till följd av högre räntor innebär att brukningsavgiften föreslås höjas med 25 procent och anslutningsavgifterna med i genomsnitt 14 procent. Moderaterna vill understryka det som SVOA och stadsledningskontoret framför, att det finns ett behov av att taxan läggs på en nivå som säkerställer och möjliggör en hållbar finansiering för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet.

Dock konstaterar vi att kostnadsökningarna kommer vid en för stockholmarna oläglig tid.

Den kraftiga höjningen av VA-taxan behöver sättas i relation till andra kostnadsökningar för stockholmarna. Boende- och levnadskostnaderna har rusat bara under de senaste åren och många tvingas vända på slantarna för att ekonomin ska gå ihop. Moderaterna menar att det visar på en tondövhet inför stockholmarnas ekonomiska utmaningar att Socialdemokraterna i detta läge höjer skatten till den högsta nivån sedan 2006, det är inte nödvändigt och hade gått att undvika om Socialdemokraterna hade förmått prioritera stadens kärnverksamheter.

Särskilt uttalande av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Brukningsavgifterna föreslås höjas med 25 procent för andra året i rad. Likaså föreslås anslutningsavgifterna höjas med 14 procent. Den kraftiga höjningen motiveras av ökade kostnader avseende nyinvesteringar för att säkerställa framtida kapacitet och kvalitet.

Sverigedemokraterna anser att det är orimligt att befintliga VA-kunder ska finansiera nyanslutningar via ökade taxor. Det bör vara upp till varje hushåll att täcka sina egna kostnader, där nybyggen bör få en ökad anslutningsavgift. I praktiken innebär dagens system en förtäckt skattehöjning, vilket är beklagligt och icke-transparent.

Ärendet

Taxan består av i huvudsak av anläggningsavgifter och brukningsavgifter. Brukningsavgifterna utgör cirka 95 procent av de taxebaserade intäkterna. Bolaget har även andra intäkter, såsom försäljning av dricksvatten och avloppsrening till angränsande kommuner.

Anläggningsavgift är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Syfte är att finansiera kostnaden för tillkommande fastigheter inom den allmänna VA-anläggningen i omvandlings-, stadsutvecklings- och/eller förtätningsområden. Anläggningsavgifterna periodiseras över en period (vanligtvis 40 år) för att spegla kostnadernas profil. Detta leder till att en höjning av avgiften inte resulterar i en motsvarande ökning av intäkterna redan samma år.

Brukningsavgifterna ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader för drift och underhåll, ränta och avskrivningar med mera. De baseras på förbrukning av olika tillhandahållna vattentjänster; dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvattentjänsten kan avse fastighet, gata eller allmän platsmark. Det finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang, inklusive serviceåtaganden och industriavloppstaxa.

För varje enskild kund utgörs såväl anslutningsavgifter som brukningsavgifter av en kombination av olika tillhandahållna tjänster. För att förenkla jämförelserna av hur taxeförändringarna påverkar olika kunder och för att kunna göra nationella jämförelser används särskilt framtagna typhus, som står modell för en viss kategori av kunder. Typhus A är ett enfamiljshus med 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 150 kubikmeter per år. Typhus B är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 2 000 kubikmeter per år.

Ekonomiska förutsättningar

Stockholm Vatten AB:s prognos för 2024 är att driftkostnaderna kommer att öka med 142 mnkr (motsvarande 7,3 procent) jämfört med prognosen för 2023. Prognosen för kapitalkostnaderna är att dessa ökar med 223 mnkr (motsvarande 23 procent). Kostnadsökningar förutses trots att produktionen av vatten och hanteringen av avlopp inte väntas öka. Kostnadsutvecklingen är i huvudsak relaterad till de investeringar som krävs för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet samt i syfte att kunna möta höjda miljö- och hanteringskrav. Även höjd upplåningsränta bidrar till ökade kapitalkostnader.

Stockholm Vatten AB:s förslag är att höja taxorna till en nivå som innebär ett överskott om 4 mnkr 2024. Bolagets ackumulerade underskott (cirka 475 mnkr, inkluderat prognos för 2023) föreslås balanseras av större positiva resultat från 2025 och framåt. Stockholm Vatten AB redovisar två alternativa taxehöjningsscenarier för perioden 2024-2026, där höjningen är lägre för 2024 än det förslag som förordas. Taxan föreslås gälla från och med den 1 januari 2024.

Brukningsavgift

Stockholm Vatten AB föreslår att brukningsavgifterna höjs med 25 procent. Det gäller såväl fasta som rörliga avgifter. Höjningen motsvarar att kostnaden för typhus A (villa) ökar med cirka 118 kronor per månad. För en lägenhet i ett Typhus B (flerfamiljshus) motsvarar höjning en ökad kostnad med cirka 60 kronor per månad.

Stockholm Vatten AB bedömer att höjningen innebär att för flerfamiljshus kommer avgiften i Stockholm fortsatt vara lägre än i jämförbara kommuner i landet. För enfamiljshus bedöms avgiften bli något högre än i flera andra kommuner i landet.

Även särskilda avgifterna för VA-abonnemang, serviceåtaganden och industriavloppstaxan föreslås höjas med 25 procent.

Anläggningsavgift

Stockholm Vatten AB föreslår att anläggningsavgifterna höjs med i genomsnitt 14 procent, dock med variation mellan de ingående delarna. Lägenhetsavgiften föreslås höjas med 30 procent och förbindelspunktavgift med 15 procent. För servisavgift och tomtYTEavgift föreslås oförändrad avgift. Förslaget innebär att flerfamiljshus (typhus B) får kostnadsökning med cirka 20 procent, medan kostnaden för villor (typhus A) ökar med cirka 7 procent.

Stockholm Vatten AB konstaterar att trots höjningen så krävs ytterligare höjningar 2025/2026 för att nå målet om 100 procents täckningsgrad.

Stockholm Vatten AB bedömer att höjningen innebär att för flerfamiljshus kommer avgiften i Stockholm fortfarande att ligga förhållandevis lågt jämfört med flera andra kommuner i länet. För enfamiljshus kommer avgiften att fortsatt vara hög i jämförelse med andra kommuner i landet.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB beslutade vid sitt sammanträde den 14 september 2023 följande.

Godkänna förslag till taxa för vatten och avlopp för år 2024 i enlighet med bilaga. överlämna förslaget till kommunfullmäktige i Stockholm och Huddinge för beslut. taxa för år 2024 börjar gälla den 1 januari 2024.

Stockholm Vatten AB:s yttrande daterat den 5 september 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stockholm Vatten har i uppdrag att trygga och säkra högkvalitativ dricksvattenproduktion och dito avloppshantering (VA-tjänster). Finansieringen av den allmänna vattenanläggningen sker via taxereglerade avgifter samtidigt som det totala avgiftsuttaget inte får överstiga de faktiska kostnader som uppstår för att fullgöra uppdraget (den s.k. självkostnadsprincipen).

Kostnaderna rörande vattenproduktion, avloppshantering och ledningsnät förväntas fortsätta stiga under de kommande åren, främst rörande kapitalkostnader (avskrivningar, räntor) men även driftkostnader (material, entreprenad, energi, personalresurser, mm). Dessutom förväntas den geopolitiska och finansiella oro som råder fortsätta under perioden och därmed addera osäkerhet rörande den framtida utvecklingen av flera kostnader.

Bolaget har en tydlig målbild att återgå till ett positivt resultat efter kapitalkostnader från och med år 2024 samt planera för långsiktig hållbar ekonomi. Baserat på ovanstående föreslår bolaget en taxehöjning under 2024 för anläggningsavgifterna med i genomsnitt 14 % och en taxehöjning för brukningsavgifterna med 25 % (båda jämfört med 2023 års nivå).

Höjningen av brukningsavgifterna motsvarar för en villa med 118 kr per månad och för en lägenhet i ett flerfamiljshus 60 kr per månad.

Taxeförslaget för 2024 ligger kvar på samma nivå som inriktningsbeslutet, trots att den reviderade flerårsplanen för nästa år visar på lägre finansiellt resultat. Detta då taxeförslaget fortsatt genererar ett positivt resultat.

Bolaget föreslår att 2024 års taxa börjar gälla från den 1 januari 2024.

Bakgrund

Stockholm Vatten har i uppdrag att trygga och säkra högkvalitativ dricksvattenproduktion och dito avloppshantering (VA-tjänster) i ett växande Stockholm och Huddinge med en minimerad påverkan på miljön, i enlighet med styrande lagar (Allmänna Vattentjänstlagen, LAV) och regler och därmed stödja den stadsutveckling som hela tiden fortgår i de båda kommunerna. Kapacitet och kvalitet måste säkerställas i producerande, distribuerande och hanterande anläggningar/ledningar och både omfattning och komplexitet ställer allt högre krav på utredningar, planering och samordning.

Under perioden antas inga fundamentala förändringar ske rörande det grundläggande uppdraget eller omfattningen av bolagets verksamhetsområde. Dock kommer både nya dricksvatten- och avloppsdirektiv med ökade krav för både produktion av vatten och hantering av avlopp över tid, exempelvis rening av PFAS, läkemedelsrester mm. För att möta även dessa krav samt behov av kapacitet, kvalitet och effektivitet, så krävs fortsatta investeringar i resurser, ny teknologi och processer.

Utformningen av taxor för VA-tjänster finns reglerat i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Finansieringen av den allmänna vattenanläggningen sker via taxereglerade avgifter samtidigt som det totala avgiftsuttaget inte får överstiga de faktiska kostnader som uppstår för att fullgöra uppdraget (den s.k. självkostnadsprincipen). Vidare ska fördelningen av avgiftsuttaget ske utifrån vad som är skäligt och rättvist. Enligt praxis idag skall dessutom ett enskilt års överskott/underskott i verksamheten regleras (balanseras) över en treårsperiod.

Taxorna för Vatten och Avlopp (VA-taxan) består av två huvudsakliga delar – brukningsavgifter och anläggningsavgifter.

Brukningsavgifterna är periodiska avgifter som ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader för drift- och underhåll, ränta, avskrivningar mm. Relaterat till dessa brukningsavgifter finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang (t ex särskilda avgifter/abonnemang samt industriavloppstaxa, vars syfte är att täcka de kostnader som särskilt förorenat industriavloppsvatten förorsakar). Brukningsavgifterna utgör den absoluta huvuddelen av bolagets årliga intäkter och sedan 2015 har brukningsavgifterna höjts med mellan 2-9% per år fram till förra året (2023) då avgifterna höjdes med 25 %, pådrivet av den finansiella turbulens som följde på kriget i Ukraina.

Anläggningsavgifterna är engångsavgifter som avser täcka de genomsnittliga kostnaderna för att möjliggöra fastigheters anslutning till de allmänna VA anläggningarna/nätet i stadens omvandlings-, stadsutvecklings- och/eller förtätningsområden. Bolaget eftersträvar 100 % täckningsgrad för anläggningsavgifterna (i enlighet med 32§ LAV), dvs att anläggningsavgifternas helt täcker de relaterade kostnaderna. Denna ambition har dock inte nåtts varför stegvisa höjningar av anläggningsavgifterna har skett med 25 %-iga årliga höjningar 2017-2021. Kostnaderna för material och entreprenader har dock fortsatt stiga kraftigt varför fortsatta höjningar krävs under perioden 2024-2026 för att nå målet 100 %.

Tidplan

Bolaget föreslår att 2024 års taxa börjar gälla från den 1 januari 2024. För att taxan skall kunna implementeras och börja gälla från detta datum gäller nedanstående tidplan:

2023-09-14 Beslut VA-taxa 2023 i styrelsen för Stockholm Vatten AB

2023-okt/nov Beslut KS/KF - Stockholms stad

2023-okt/nov Beslut KS/KF - Huddinge kommun

2024-01-01 VA-taxa 2024 börjar gälla

ÄRENDET

Ekonomiska Förutsättningar – Kostnader

Kostnaderna som bolaget bär för att fullgöra uppdraget i eget verksamhetsområde förväntas öka kraftigt under perioden 2023 till 2026, detta i enlighet med bolagets flerårsplan som togs fram under Q1 2023. Under våren har bolaget rapporterat en prognos (P1) för 2023 samt under sommaren en reviderad flerårsplan för 2024. Bedömningarna som gjordes i flerårsplanen vad gäller effekter av den rådande geopolitiska och finansiella oron kvarstår.

Bolagets kostnader drivs i huvudsaklig av den löpande verksamhetens driftskostnader men även av ökande kapitalkostnader till följd av finansiering av bolagets investeringar.

Kostnadsökningar beräknas uppstå över åren trots att den totala produktionen av vatten (volym) samt hanteringen av avlopp (volym) inte väntas förändras öka. Kostnadsutvecklingen drivs av den löpande verksamhetens ökade driftskostnader (varor, material, entreprenader, energi, mm) men även relaterat till de investeringar som krävs för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet samt i syfte att kunna möta höjda miljö- och hanteringskrav. Bolagets verksamhet under perioden blir alltmer komplex vilket ställer krav på ytterligare resurser i form av personal, samverkan, system och kontroll.

Nedanstående tabell visar resultaträkningar för Stockholm Vatten under perioden 2022-2026 samt antagna taxehöjningar (varje enskilt år), För mer detaljerad redovisning av bolagets kostnadsutveckling under de kommande åren hänvisas till den reviderade flerårsplanen 2024-2026.

Tabell 1. Komprimerade resultaträkning för Stockholm Vatten med utfall 2022, prognos 1 2023, reviderad flerårsplan för 2024, tidigare flerårsplan för 2024 (som jämförelse) samt flerårsplan för åren 2025-2026.

Komprimerad Flerårsplan 2024-2026 (mnkr)	2022 Utfall	2023 P1	2024 Rev FÅ (aug)	jmf 2024 Plan (maj)	2025 Plan (maj)	2026 Plan (maj)
Summa Intäkter	2 190	2 630	3 178	3 214	3 501	3 776
Summa Driftkostnader	-1 746	-1 958	-2 100	-2 099	-2 206	-2 262
Driftresultat	443	762	1 114	1 295	1 295	1 513
Koncerninterna intäkter och kostnader	77	90	111	104	113	116
Driftresultat inkl koncern internt	520	762	1 189	1 219	1 408	1 630
Kapitalkostnader	-647	-962	-1 185	-1 190	-1 280	-1 540
Totala Kostnader	-2 394	-2 920	-3 285	-3 289	-3 486	-3 802
Resultat efter kapitalkostnader	-127	-199	4	29	128	90
faktisk höjning av bruksavgifterna	7%	25%				
förslag höjning av bruksavgifterna			25%	25%	7%	7%

(den 2 sista raderna representerar faktisk resp. föreslagen taxenivåförändringen för bruksavgifterna 2022-2026).

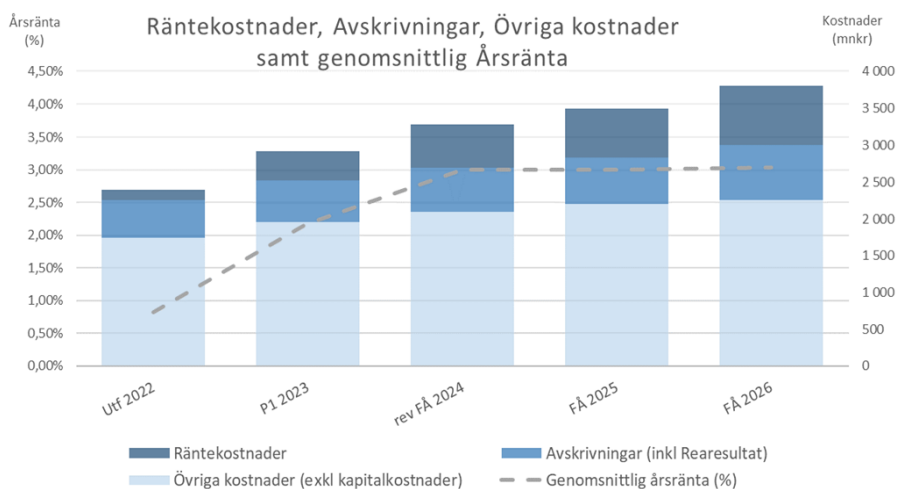
Tabellen (1) visar ett litet men ändå positivt resultat om 4 mkr för år 2024 (vilket är en sänkning jmf med 29 mnkr i inriktningsärendet). Huvuddelen av denna sänkning är hänförlig till lägre volymer av levererat vatten. Resultaten för 2025 (128 mnkr) och 2026 (90 mnkr) bygger på antagande om taxehöjningar resp. år med 7 %. De positiva resultaten är helt nödvändiga för att kunna påbörja balansering av tidigare års förluster (2021 -154 mnkr och 2022 -127 mnkr, främst hänförligt till kostnader efter kraftiga regn) men räcker ändå inte för att fullt ut balansera dessa. Dessutom indikeras ytterligare förlust för 2023 (-199 mnkr).

Driftskostnaderna ökar under perioden med 516 mnkr till 2 262 mnkr år 2026, huvudsakligen baserat på kostnadsökningar på kemikalier, material, energi, entreprenader och personal.

Kapitalkostnaderna (avskrivningar och räntekostnader) står dock för den största ökningen med 893 mnkr till 1 540 kr år 2026, vilket motsvarar ett snitt på runt 24 % årligen under 4 år. Denna ökning drivs framför allt av den kraftiga räntehöjningen som bolaget just nu möter (årsgenomsnitt 2022 var 0,83 %, prognostiserat årsgenomsnitt from 2024 3,0 %). Huvuddelen av anläggningstillgångarna är lånefinansierade* vilket innebär en hög räntekänslighet (*lån via Stockholms stads internbank).

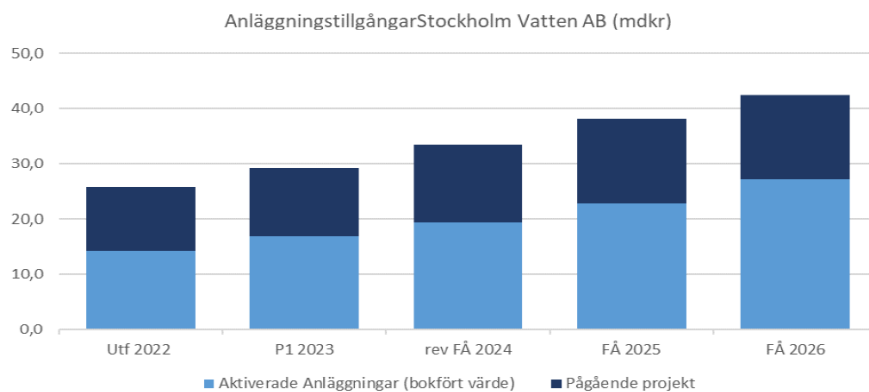

Figur 1. Stockholm Vattens totala kostnader uppdelade på räntekostnader och avskrivningar som tillsammans utgör kapitalkostnaderna) samt övriga kostnader. Dessutom genomsnittlig årsränta för respektive år.

Kombinationen av stora historiska investeringar i anläggningstillgångar för vattenrening, ledningsnät och avloppshantering samt rådande investeringstakt för att möta framtida kapacitets-, kvalitets- och miljökrav medför också att anläggningstillgångarna ökar kraftigt. Anläggningstillgångarna ökar med 16 mdkr till 42 mdkr år 2026.

Figur 2. Anläggningstillgångar (aktiverade anläggningar samt pågående projekt) för Stockholm Vatten.

Aktiverade anläggningstillgångar är anläggningar som börjat nyttjats (och avskrivning påbörjats). Pågående projekt är utgifter där anläggningarna ännu inte är färdigställda (och därmed inte är ekonomiskt aktiverade).

Ekonomiska Förutsättningar – Intäkter

Bolaget redovisar intäkter, inklusive årliga taxeförändringar, i flerårsplanen med en tydlig målbild att återgå till ett positivt finansiellt resultat från och med år 2024. Planen ger ett positivt utfall på 3 års rullande resultat under 2026. Bolaget behöver därefter generera överskott under planeringsperiod för en långsiktig hållbar ekonomi, dvs påbörja balansering av de negativa finansiella resultaten som redovisades 2021/2022 samt bedömningar gällande innevarande år. Se vidare alternativa taxescenarios nedan.

Baserat på ovanstående föreslår bolaget en taxehöjning för 2024 för de s.k. anläggningsavgifterna med i genomsnitt 14 % och en taxehöjning för de s.k. bruksavgifterna med 25 % (båda jämfört med 2023 års nivå). Förslaget att ligga kvar på samma taxehöjning som vid inriktningsbeslutet ger fortfarande ett svagt positivt resultat 2024.

Befolkningsökningen i Stockholm/Huddinge har inte varit lika stark under de senaste 3 åren som åren före pandemin. Enligt SCBs uppdaterade befolkningsprognos (2024-2030) antas dessutom inte den framtida befolkningsökningen i bolagets verksamhetsområde återgå till de historiska nivåer som gällde fram till 2019 (snitt 1,5 % årlig ökning) utan plana ut på lägre årlig tillväxt i Stockholm/Huddinge (snitt 0,5 % årlig ökning).

Den förväntade befolkningsökningen ser dock inte ut att ge effekt på volymerna troligtvis på grund av förändrat konsumtionsmönster. Bolagets taxeintäkter från bruksavgifterna är av fast årlig karaktär, men också beroende på den volym som varje konsument, företag och verksamhet använder och faktureras för (vatten, avlopp, dagvatten mm). Ytterligare volympåverkande aspekter i termer av förluster ledningsnät samt klimatets påverkan på framför avloppsvolymen (dag- och tillskottsvatten).

De taxebaserade intäkterna består främst av bruksavgifter, ca 95 % av de taxebaserade intäkterna om ca 2 390 mnkr för 2024. Intäktsökningen från 2023 är i princip helt baserad på den föreslagna taxehöjningen och inte på volymtillväxt. Bolagets andra taxebaserade intäkter är hänförligt till från periodiserade anläggningsavgifter och intäkter från ledningsflytt.

Övriga intäkter består till största delen av ersättning för sålda tjänster och produkter som ligger utanför huvudmannskapet, varav försäljning av dricksvatten och avloppsrening till grannkommuner är den enskilt största externa affären med ca 380 mnkr för 2024.

Följande interna riktlinjer utgör viktiga grundprinciper för bolaget, både för utformning och nivå på de taxor som rekommenderas:

- VA verksamheten skall visa ett positivt resultat för det aktuella året (2024)
- VA-verksamheten bör eftersträva ett nollresultat över en rullande 3-årsperiod (om möjligt även rullande 5-årsperiod)
- Taxeutvecklingen bör, ur ett kundperspektiv, hållas så jämn som möjligt
- Resultatet från affärer utanför huvudmannskapet kan återföras till VA-verksamheten

Bruksavgifter

Utifrån kostnadsutvecklingen i flerårsplanen 2024-2026, kraven på självkostnadstäckning och med hänsyn till de interna riktlinjerna för taxor så föreslås en höjning av bruksavgifterna (inkl industriavloppstaxa, särskilda VA-abonnemang och serviceåtaganden) med 25 % för år 2024. Höjningen föreslås gälla

för samtliga delavgifter och höjningen resulterar direkt i en motsvarande ökning av intäkterna med början i januari 2024.

Tabell 2. Årlig kostnad för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus) med applicerade bruksavgifter enligt nuvarande taxa 2023 samt enligt förslag på taxa 2024. Priser inkl. moms.

Brukningsavgift per Typhus (årlig), inkl moms	Taxa	Taxa
Stockholm Vatten	2023	2024
Stockholm & Huddinge		
Årskostnad Typhus A (villa, enfamiljshus)	5 686 kr	7 108 kr
=> genomsnittlig månadskostnad	474 kr	592 kr
Typhus A, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad	95 kr	118 kr

Årskostnad Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh)	43 209 kr	54 011 kr
=> genomsnittlig månadskostnad /lgh	240 kr	300 kr
Typhus B, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad /lgh	48 kr	60 kr

Årskostnaden 2024 för ett Typhus A (villa) blir efter föreslagen höjning 7 108 kr (för vatten och avlopp). Detta motsvarar 592 kr per månad, vilket är en höjning med 118 kr. För en lägenhet i ett Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh) blir årskostnaden 3 600 kr (vatten och avlopp). Detta motsvarar 300 kr per månad och lägenhet, vilket är en höjning med 60 kr. Samma höjning (25 %) föreslås även för avgifter för särskilda VA-abonnemang inklusive industriavloppstaxan.

Anläggningsavgifter

Utifrån kostnadsutvecklingen i flerårsplanen 2024-2026 så föreslås en höjning av anläggningsavgifterna med i genomsnitt 14 % för år 2024. Höjningen varierar mellan de ingående delavgifterna med mellan 0 % till 30 % (se tabell 3 nedan).

Med dessa avgifter applicerade på ett fastighetsbestånd bestående av hälften Typhus A (villa) och hälften Typhus B (flerfamiljshus) så blir det viktade genomsnittet 14 %. Till skillnad från bruksavgifterna så periodiseras anläggningsavgifterna över en period (vanligtvis 40 år) för att spegla kostnadernas profil (aktivering). Detta leder till att höjningen inte resulterar i en motsvarande ökning av intäkterna redan 2024 (utan sker gradvis).

Tabell 3. Årlig kostnad för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus) med applicerade anläggningsavgifter enligt nuvarande taxa 2023 samt enligt förslag på taxa 2024. Priser inkl. moms.

Anläggningsavgifter, inkl moms	Taxa	... motsv.	Taxa	... motsv.
Stockholm Vatten AB	2023	höjning	2024	höjning
Stockholm & Huddinge		2023	förslag	2024
Servisavgift (kr)	85 065	7%	85 065	0%
Förbindelsepunktsavgift (kr)	85 065	7%	97 825	15%
Lägenhetsavgift (kr)	25 680	7%	33 384	30%
Tomtyteavgift (kr/m ²)	99,25	7%	99,25	0%

Avgifterna applicerat på respektive Typhus				
Anläggningsavgift för Typhus A (kr)	275 210	7%	295 674	7%
Anläggningsavgift för Typhus B (kr)	634 730	7%	763 050	20%

Huvudargumentet för höjningen är att kostnaderna för att framför allt ansluta nya fastigheter i redan ianspråktaga stadsmiljöer (stadsomvandling/förtätning i storstadsmiljö) har ökat under senare år (t ex anpassningar till existerande bebyggelse/vägar/anläggningar, tillgänglighet till och återställande av ytor, minimerad påverkan omgivande trafik, krav på lösningar med hög kapacitet, separation av avlopp och dagvatten etc). Även kostnaderna i omvandlingsområden (huvuddelen fritidshus & villor) har ökat men inte i samma omfattning.

Förslaget bygger på en differentierad höjning där huvuddelen läggs på flerfamiljshus (med flera lägenheter) samt större lokaler (med stora ytor) genom att den s.k. lägenhetsavgiften höjs kraftigt medan service och tomtyteavgifterna är oförändrade. Trots höjningen så krävs ytterligare höjningar 2025/2026 för att nå målet om 100 % täckningsgrad. Det krävs dock ytterligare analyser av bolagets projektportfölj (omvandlings- stadsutvecklings- och förtättningsområden) för att kunna indikera mer specifika nivåer resp. tidpunkter för detta.

Alternativa taxescenarios

Bolaget har analyserat flera olika alternativa taxehöjningsscenarios och utvärderat effekterna av dessa alternativa taxor under 2024-2026 (se tabell 4). Notera att revidering av flerårsplanen endast har skett gällande 2024, dvs inte efterföljande år i planen. Nedan presenterade taxescenarios därför endast med uppdaterad prognos (P1) för 2023 respektive revidering gällande år 2024. Dessa nedjusterade resultat ökar trycket på ytterligare taxehöjningar 2025 och framåt än vad respektive scenarios visar.

Benämning Höjning av brukaravgifterna per år under perioden 2024-2026

Huvudscenario	+25%, +7%, +7%
"Jämn Årlig Höjning 14 %"	+14%, +14%, +14%
"2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning"	+18%, +18%, +7%

Tabell 4. Beskrivning och resultat för Huvudscenario (1) två alternativa taxescenarios (2, 3) för perioden 2024-2026, baserat på olika taxehöjningar för resp. år. Redovisas görs även 3 års rullande resultat (dvs summan av innevarande års plus de 2 föregående årens resultat). Värdena är uppdaterade jmf med Inriktningsärendet (se även tabell 1).

Scenarios		Prognos 1 2023	rev Plan (FÅ) 2024	Plan (FÅ) 2025	Plan (FÅ) 2026
1 Huvudscenario	Taxehöjning, %	25%	25%	7%	7%
	Årets resultat, mnkr	-199	4	128	90
	3 års rullande, mnkr	-480	-322	-67	222

2 "Jämn Årlig Höjning; 14%"	Taxehöjning, %	25%	14%	14%	14%
	Årets resultat, mnkr	-199	-204	55	181
	3 års rullande, mnkr	-480	-530	-348	32

3 "2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning"	Taxehöjning, %	25%	18%	18%	7%
	Årets resultat, mnkr	-199	-130	227	197
	3 års rullande, mnkr	-480	-456	-102	294

Bolaget förordar Huvudscenariot där taxan för bruksavgifter höjs med 25% år 2024 och därefter ytterligare 7% både år 2025 och 2026. Denna taxeutveckling utgör bas i både den reviderade flerårsplanen 2024-2026 och medför att bolaget precis täcker bolagets antagna kostnader under 2024 med ett resultat om 4 mnkr. I scenariot genereras även stora positiva resultat 2025 och 2026, vilket krävs för att börja balansera tidigare års underskott.

Det 2a taxescenariot ("Jämn Årlig Ökning 14 %") visar resultatet av en alternativ och jämnare årlig taxehöjning under perioden (14% årligen under 3 år). Effekten i detta scenario är dock ett fortsatt kraftigt negativt resultat år 2024 (-204 mnkr), ett positivt resultat först år 2025 (55 mnkr) och att 3 års rullande resultat blir positivt först 2026 (32 mnkr). Noteras kan att det rullande 3-års-resultatet under 2024 överstiger 500 mnkr. Trots att den totala procentuella ökningen av scenariots taxehöjningar faktiskt är högre än i motsvarande utveckling i huvudscenariot så kommer dessa höjningar 'för sent' för att ge önskad effekt 2024/2025.

Det 3e taxescenariot ("2 år med Hög + 1 år med Låg Höjning") visar resultatet av en höjning med 18 % under både 2024 och 2025 samt därefter en återgång till en lägre nivå år 2026. Effekten av dessa höjningar blir ett fortsatt negativt resultat under 2024 (-130 mnkr) men att resultaten 2025 och 2026 blir högre än i huvudscenariot. Noteras kan att det rullande 3-års-resultatet under 2024 överstiger 450 mnkr. Återigen är den totala taxehöjningen högre än i huvudscenariot men den positiva effekten kommer återigen 'för sent'.

Summeringen av dessa taxescenarios visar på att den föreslagna taxehöjningen 2024 visserligen är procentuellt hög men ändå ett absolut krav för att kunna möta kostnaderna under 2024 och generera ett positivt resultat. Trots den kraftiga höjningen kommer det krävas ytterligare höjningar 2025 och 2026 för att möta den förväntade kostnadsutvecklingen dessa år.

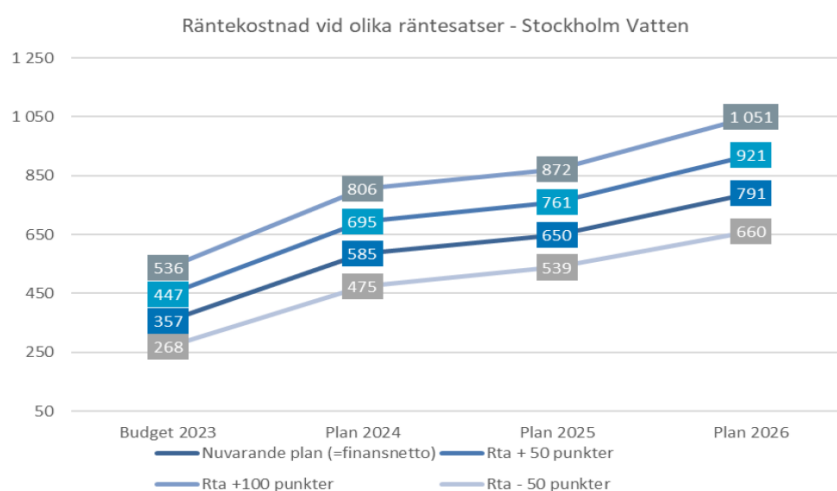
Känslighetsanalyser – Kostnader och Ränta

Kostnadsutveckling. En ökning (eller sänkning) av bolagets kostnader 2024 med knappt 40 mnkr motsvarar drygt 1 % de totala kostnaderna. För att det finansiella resultatet (efter en sådan förändring) skall förbli oförändrat så krävs det en motsvarande höjning (eller sänkning) av de taxerelaterade intäkterna på runt 1,5 %.

Oförutsedda Kostnader. Flerårsplanen inkluderar inte kostnader relaterade till större och plötsliga oförutsedda händelser såsom kraftiga regn, översvämningar, förstörda anläggningar och ledningar pga yttre påverkan etc. Inträffar sådana händelser och om bolaget tvingas bära relaterade kostnader (dvs kostnaderna ersätts ej via försäkringar) så krävs en motsvarande taxeökning efterföljande år för att kompensera denna kostnadsökning.

Ränteutveckling. Av nedanstående figur (3) framgår hur räntekostnaden för Stockholm Vatten skulle påverkas av en ränteförändring relativt vad som antagits i flerårsplan 2024-2026.

Figur 3. Simulerad årlig räntekostnad för Stockholm Vatten vid olika ränteutvecklingar relativt vad som antagits i flerårsplan 2024-2026 (=nuvarande plan). Notera att räntekänslighetseffekterna i tabellen är för varje enskilt år. Skulle en förändring kvarstå även efterföljande år (jmf antagen nivå) så måste effekterna adderas på varandra.

I figuren (3) framgår det t ex att om den genomsnittliga räntan under 2025 ökar med 1 procentenhet (100 punkter) jämfört med den antagna nivån i flerårsplanen för 2025 (3,0 %), så stiger kostnaderna för bolaget med 222 mnkr under 2025 (från 650 mnkr till 872 mnkr), förutsatt att övriga kostnader inte påverkas (dvs 'allt annat lika'). Det skulle kräva en motsvarande höjning av de taxebaserade intäkterna (samt priser mot grannkommuner) med runt 8 procentenheter för resultatet skall bli oförändrat. Motsvarande gäller givetvis även för den motsatta utvecklingen (dvs om räntan sjunker).

Summering av förändringar - Genomförandeärende jmf Inriktningsärende

Den nu föreslagna höjningen av taxan 2024 är oförändrad jämfört med vad som föreslogs i inriktningsärendet (maj 2023), trots att det förväntade finansiella resultatet för 2023 resp. 2024 har reducerats.

De huvudsakliga förändringarna jmf med motsvarande beslutsmaterial som förelåg i samband med inriktningsärendet är:

- Det finansiella resultatet 2023 bygger på prognos 1 för 2023 (P1) istället för budget 2023. Konsekvensen är ett lägre finansiellt resultat för 2023, drivet av aningen lägre antagen efterfråga på vatten (volymer) samt ökade kostnader.
- Det finansiella resultatet för 2024 bygger på den reviderade flerårsplanen 2024-2026 istället för den ursprungliga flerårsplanen 2024-2026. Konsekvensen är ett lägre finansiellt resultat för 2024, drivet återigen av lägre antagen volym vatten. Ingen revidering har skett av intäkter, kostnader eller finansiella resultat för åren 2025 och 2026 i den reviderade flerårsplanen.
- Effekten av ovanstående är att den ackumulerade finansiella förlusten (år 2021-2023) nu har ökat och att en balansering av 3 års rullande resultat (resp. 5 års rullande resultat) nu skjutits längre fram i tiden jmf med tidigare.
- Effekten av detta är att trycket på att ytterligare höja taxorna 2025 och 2026 har ökat (utöver vad som indikeras i detta underlag), detta då det egna kapitalet annars kan komma att närma sig kritiska nivåer.

ÖVRIG ANALYS OCH INFORMATION

Typhus

Vid nationella jämförelser av taxor använder VA-branschen olika s.k. Typhus, vilka är tänkta att representera och normera svenska genomsnitt på fastigheter.

Typhus A är ett enfamiljshus (villa, vattenförbrukning 150 m³/år och 800 m² tomtyta) och Typhus B ett flerfamiljshus (vattenförbrukning 2 000 m³/år, 15 lägenheter och 800 m² tomtyta). Båda är anslutna till vatten, spillvatten och dagvatten.

Typhus B används även i den så kallade Nils Holgerssonundersökningen.

Jämförelse bruksavgifter

I en jämförelse av bruksavgifterna för år 2023 mellan Stockholm/Huddinge och ett antal andra jämförbara kommuner så framgår det att Stockholm/Huddinge ligger lägst, framför allt för flerfamiljshus (Typhus B) men även Typhus A (se tabell 5). Detta baserat på 2023 års taxor. Med den föreslagna höjningen 2024 så ligger nivån för Typhus B (flerfamiljshus) fortfarande lägre än motsvarande nivå för de jämförbara kommunernas nivå 2023 (undantaget Linköping). För Typhus A (villa) så ligger nivån (inklusive höjningen 2024) mycket nära de jämförbara kommunernas nivå för 2023.

Sammantaget så bedöms Bruksavgifterna 2024 i Stockholm/Huddinge fortfarande att vara relativt låga (jmf liknande kommuner), även efter en höjning med 25 %. Detta är dock inte så överraskande då bolaget med sin storlek kan dra nytta av de stordriftsfördelar som uppstår av att bolaget levererar vatten till upp emot 1,5 miljoner invånare. Bruksavgifterna bör därför även framöver ligga relativt lågt i jämförelser med andra kommuner, även med bolagets stora investeringar i modern teknik.

Tabell 5. Bruksavgiften (årliga) för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus). För Stockholm/Huddinge redovisas både taxeförslag 2024 samt nu gällande taxa för 2023. För urvalet av jämförbara kommuner redovisas enbart värde för nu gällande taxa 2023 (värden hämtade från VASS, mars 2023). 'Snitt Sthlm 6' är ett oviktat snitt för de 6 kommunerna: Solna, Sundbyberg, Järfälla, Lidingö, Haninge och Nacka.

Bruksavgift per Typhus (årlig), inkl moms	Taxa 2023	Taxa 2024
Stockholm Vatten		
Stockholm & Huddinge		
Årskostnad Typhus A (villa, enfamiljshus)	5 686 kr	7 108 kr
=> genomsnittlig månadskostnad	474 kr	592 kr
Typhus A, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad	95 kr	118 kr

Årskostnad Typhus B (flerfamiljshus, 15 lgh)	43 209 kr	54 011 kr
=> genomsnittlig månadskostnad /lgh	240 kr	300 kr
Typhus B, % höjning från året innan	25%	25%
=> motsvarar höjning per månad /lgh	48 kr	60 kr

Taxa 2023					
Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Snitt Sthlm 6
8 275	6 345	6 823	6 633	6 318	6 855

64 897	63 414	60 827	57 936	49 180	66 288

Jämförelse anläggningsavgifter

I en jämförelse av anläggningsavgifterna för år 2023 mellan Stockholm/Huddinge och ett antal andra jämförbara kommuner 2023 så framgår det att Stockholm/Huddinge ligger högre, framför allt för Typhus A (villa) medan bilden för Typhus B är mer varierad (Stockholm/Huddinge ligger lägre än vissa och högre än andra). Detta då baserat på 2023 års taxor. Denna bild är dock inte överraskande när man tar hänsyn till kostnadsnivåerna för att möjliggöra och ansluta fastigheter samt fastigheters varierande taxeringsvärden i storstadsområden (t ex skillnaden mellan 'med anslutning till allmän VA' resp. 'utan anslutning till allmän VA').

Om man gör en specifik jämförelse på anläggningsavgifter 2023 applicerade på Typhus B (flerfamiljsfastighet) med Göteborg och/eller ett snitt av 6 grannkommuner* i Stockholm så ligger Stockholm/Huddinge fortfarande lägre, både taxa 2023 och med föreslagen höjning 2024. Detta indikerar att det finns utrymme för taxehöjningar på just flerfamiljsfastigheter utan att nivåerna (efter höjning) hamnar över nivåerna i Göteborg och/eller grannkommunerna* i Stockholm. Detta är en av anledningarna att lägenhetsavgiften är den parameter som bör bära den största delen av höjningen framöver. Övriga delavgifter i anläggningsavgiften bör dock även dessa höjas, om än i försiktigare takt. Detta för att ta ytterligare steg mot full kostnadstäckning (täckningsgrad).

En förändring av lägenhetsavgiften påverkar i huvudsak större fastigheter (och större lokaler med stora ytor). Detta speglas i den relativt större höjningen för Typhus B (+20 %) jämfört med Typhus A (+7 %) i tabellen nedan. Remissammanställning.

Tabell 6. Anläggningsavgiften (engångs) för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus). För Stockholm/Huddinge redovisas både taxeförslag 2024 samt nu gällande taxa för 2023. För urvalet av jämförbara kommuner redovisas enbart värde för nu gällande taxa 2023 (värdena hämtade från VASS, mar 2023). 'Snitt Sthlm 6' är ett oviktat snitt för de 6 kommunerna: Solna, Sundbyberg, Järfälla, Lidingö, Haninge och Nacka.

Anläggningsavgift per Typhus, inkl moms Stockholm Vatten Stockholm & Huddinge	Taxa		Taxa 2023					
	2023	2024	Göteborg	Malmö	Uppsala	Örebro	Linköping	Snitt Sthlm 6
Typhus A (enfamiljshus)	275 210	295 674	320 000	113 217	132 065	189 192	159 475	192 740
Typhus A, % höjning från året innan		7%						
Typhus B (flerfamiljshus)	634 730	763 050	781 250	256 775	374 965	594 632	318 825	831 425
Typhus B, % höjning från året innan		20%						

Remissammanställning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 anges i ägardirektiven för moderbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB att avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet.

Stadsledningskontoret konstaterar att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven och anser att höjningarna är väl motiverade. Det är positivt att avgifterna för flerfamiljshus är fortsatt lägre än i flera andra kommuner i länet.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är av vikt för bolaget att långsiktigt verka för att begränsa driftkostnadsökningarna, i linje med vad som framgår av kommunfullmäktiges ägardirektiv i Budget 2023. Här anges att bolaget ska ”ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet i syfte att minska behovet av taxehöjning” samt ”göra noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt i syfte att säkerställa att investeringsbudgeten inte överskrids”. Detta förstärks inte minst av de simuleringar av räntekostnaderna, som styrelsen redovisar i tjänsteutlåtandet, som bland annat visar att om den genomsnittliga räntan under 2025 ökar med 1 procentenhet jämfört med den antagna nivån (3,0 %), så stiger kostnaderna för bolaget med 222 mnkr under 2025. Det skulle kräva en motsvarande höjning av de taxebaserade intäkterna med runt 8 procentenheter för att resultatet ska bli oförändrat.

Stadsledningskontoret noterar att även avgiften för bortledning av dagvatten från allmän platsmark föreslås höjas med 25 procent. Det innebär att avgiften för trafiknämnden under 2024 blir cirka 61 miljoner kronor (beräknat på cirka 10 miljoner kvadratmeter), vilket är en ökning med cirka 12 mnkr jämfört med 2023. Kontoret utgår ifrån att trafiknämnden hanterar denna ökning inom ramen för tilldelad driftbudget.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer Taxa för vatten och avlopp 2024, enligt bilaga 1, att gälla från och med den 1 januari 2024.